

ÅRSRAPPORT 2015

DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Innhold

Del I. Leders beretning	3
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	4
Seminarets hovedmål er:	
Det praktisk-teologiske seminar skal gi prestekandidater, prester og andre teoretisk og praktisk utdanning, samt drive forskning og utviklingsarbeid. Seminaret skal gi studentene kunnskap, ferdigheter og holdninger som kreves for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke. Seminaret skal samarbeide om dette med biskopene, andre kirkelige organer, universitetssektoren og andre institusjoner som driver praktisk kirkelig utdanning.	
Del III. Årets aktiviteter og resultater.....	5
1) Styrke rekrutteringen til prestedtjenesten i Den norske kirke og til andre kirkelige stillinger gjennom å tilby grunnutdanning som sikrer at kandidatene har motivasjon og kompetanse for å arbeide i kirken.....	5
a) Rekruttere til grunnutdanningen	5
Mål: Seminaret skal rekruttere tilstrekkelig antall studenter til studiet og ha et så godt studiemiljø at det når sitt mål om å uteksaminere minst 14 kandidater fra avsluttende praktikum per år.	
b) Evaluere og videreutvikle emnene i grunnutdanningen.....	8
Mål: Seminaret skal ha en grunnutdanning av høyeste kvalitet, som motiverer og setter studenter i stand til å gå inn i tjeneste i Den norske kirke.	
c) Gjennomføre forskning og delta i forskningsnettverk som styrker fagligheten i utdanningen	9
Mål: Faglig ansatte ved PTS skal ha førstekompetanse og drive med relevant forskning innenfor de praktisk-teologiske deldisiplinene som er definert som seminarets undervisningsfag, publisere på et vitenskapelig nivå, samt delta i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk.	

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

d) Holde konstruktive samtaler i gang med ulike organer i Den norske kirke, Det teologiske fakultet og andre utdanningsinstitusjoner om innholdet i og organiseringen av den praktisk-teologiske utdanningen i Norge.....	13
Mål: Bidra til en praktisk-teologisk utdanning i Norge som er hensiktsmessig organisert for å kunne gi en utdanning på høyt faglig nivå med tydelig relevans for tjeneste i Den norske kirke.	
2) Styrke kompetansen blant ansatte i Den norske kirke gjennom å tilby etter- og videreutdanning som tar sikte på å gi deltakerne kunnskaper som er av særlig betydning for kirkelig arbeid.	14
a) Gi et godt EVU tilbud	14
Mål: Utnytte vår faglige kapasitet og tilby kurs som gir oppdatert praktisk-teologisk kunnskap til de som gjør tjeneste i kirken.	
b) Formidle praktisk-teologisk kunnskap til et bredere publikum	16
Mål: La de som jobber i kirken og andre som kan ha glede av det, få del i oppdatert praktisk teologisk kunnskap. Fremstå som et relevant og oppdatert faglig miljø i offentligheten.	
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten.....	18
Mål: Seminaret skal arbeide for å forbli en selvstendig, kirkelig og akademisk virksomhet med fokus på å sikre en faglig sterk utdanning i praktisk teologi, og organisere og administrere sin virksomhet på en effektiv og etisk forsvarlig måte.	
Organisasjon	18
Administrasjon/personale	19
Mål: Trivelig stabsmiljø, høy tilstedeværelse og effektiv og korrekt administrasjon.	
Økonomi	21
Mål: Seminaret sørger for en god og velordnet økonomiforvaltning og setter opp budsjett som gjør at seminaret kan utføre sine oppgaver innenfor de tildelingsrammene som er gitt. Seminaret følger Reglementet for økonomistyring i staten og følger og oppdaterer intern økonomiinstruks og rutinebeskrivelser.	
Annet.....	21
Risiko	22
Rekruttering til grunnutdanningen.....	22
Forskning som styrker fagligheten i utdanningen.....	22
Et godt EVU-tilbud.....	22
Organisasjon, administrasjon og økonomi.....	23
Del V. Vurdering av framtidsutsikter.....	24
Del VI. Årsregnskap.....	25
Ledelseskommmentar til årsregnskapet 2015	25
Rammer og resultater 2015	31

Del I. Leders beretning

Som flere av de foregående år, var også 2015 preget av samtaler og arbeid med de politiske prosessene rundt PTS' fremtid. Høringsnotatet om oss ble sendt ut i vår, og vårt hørings svar ble levert i juli. I løpet av høsten var oppsummeringen klar: Det går mot at seminaret overføres til Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo, mens KUN skilles ut fra virksomheten og overføres til det nye kirkelige rettssubjektet. Dette har gjort at vi har rettet vår oppmerksomhet mot å styrke oss som samlet miljø frem mot overgangen til TF. Vi har lagt stor vekt på åpen kommunikasjon inn mot alle ansatte om det som skjer i denne saken, og åpne samtaler innad i staben om hvordan vi bør møte den nye situasjonen.

Avklaringen om fremtidig organisering har bekreftet betydningen av å satse på det som kan styrke oss som fagmiljø inn mot en overføring til universitetet. Satsningen på forskning og kompetanseutvikling har derfor vært styrket dette året. Vi har brukt penger på reiser og fagutvikling for den enkelte ansatte, seminaret har arbeidet sammen på stabstur til Amsterdam, hvor vi også besøkte det praktisk-teologiske fagmiljøet ved Vrije Universiteit, og seminaret har deltatt aktivt i planleggingen av International Association for Practical Theology's konferanse i Oslo 2017. Tiltaket Praktisk-teologisk forum, et forsknings- og fremleggseminar for alle som er engasjert i praktisk teologi i vårt miljø, har vært gjennomført regelmessig og med høy kvalitet. Vi har også vært aktive bidragsytere til revisjonen av cand. theol.-programmet ved fakultetet.

I grunnutdanningen går de to integrerte emnene våre svært godt. Her nyter vi godt av at arbeidsformer og samarbeidsrelasjoner etter hvert er godt innarbeidet. Endringene i avsluttende semester, hvor vi har skilt tydeligere mellom hva som er læringsmål før og etter stiftspraksis, og hvor tiden etter praksis i større grad har forsøkt åpne for fremtidens kirke, har også vært vellykkede, selv om vi her fortsatt må gjøre nye erfaringer og foreta justeringer.

Etter- og videreutdanningsfeltet har vært utfordrende for oss i år også. Vi har avlyst og trukket kurs på grunn av liten oppslutning og valgt å gjennomføre et kurs på tross av få påmeldte. Vi har derfor satt i gang en prosess med å finne nye måter å utvikle, organisere og rekruttere til kurs på, hvor vi vil legge større vekt på lokal organisering og kontakt med bispedømmene og samarbeidspartnere enn før. Kurset *Reformasjon nå!* som skal tilbys i forbindelse med reformasjonsjubileet, ser ut til å få svært stor oppslutning og vil være en viktig utprøvingsarena for nye arbeidsformer innenfor dette feltet.

Rekrutteringsarbeidet har gått videre som før med høy aktivitet, men her har vi vært inne i en utfordrende fase, i og med at vår stipendiat har vært nødt til å bruke mindre tid på å lede prosjektet, og våre prosjektansatte studenter har vært tettere underlagt ledelse fra TF. For å opprettholde høyt trykk på rekruttering er det viktig at vi stadig arbeider for å fastholde et tydelig ansvar for rekrutteringen og for stadig bedre samarbeid med TF.

Gudstjenestelivet på huset har sett en gledelig oppgang i deltakelse. Regelmessigheten som vi har greid å opprettholde og inkluderingen av studenter ved de integrerte semestrene har vært et viktig bidrag til dette. Det at vi i løpet av året også fikk på plass satsning på et studentkor, er lovende for videre vekst på dette området.

Solveig Fiske
Styreleder

Sivert Angel
Rektor

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Det praktisk-teologiske seminar har i 2015 vært organisert som en enhet under Kirkeavdelingen i Kulturdepartementet. Seminaret består av PTS i Oslo og KUN, Kirkelig utdanningscenter Nord, i Tromsø. KUN leverer egen årsrapport.

Seminarets hovedmål er:

Det praktisk-teologiske seminar skal gi prestekandidater, prester og andre teoretisk og praktisk utdanning, samt drive forskning og utviklingsarbeid. Seminaret skal gi studentene kunnskap, ferdigheter og holdninger som kreves for å utøve prestetjeneste i Den norske kirke. Seminaret skal samarbeide om dette med biskopene, andre kirkelige organer, universitetssektoren og andre institusjoner som driver praktisk kirkelig utdanning.

Tildelingsbrevet formulerte følgende resultatmålsetninger for 2015:

- 1) Styrke rekrutteringen til prestetjenesten i Den norske kirke og til andre kirkelige stillinger gjennom å tilby grunnutdanning som sikrer at kandidatene har motivasjon og kompetanse for å arbeide i kirken.*
- 2) Styrke kompetansen blant ansatte i Den norske kirke gjennom å tilby etter- og videreutdanning som tar sikte på å gi deltakerne kunnskaper som er av særlig betydning for kirkelig arbeid.*
- 3) KUN skal styrke den samiske bevisstheten og vektlegge stedegen kultur og tverrfaglig samarbeid.*

For å nå disse målene, har PTS for perioden 2015-2018 prioritert følgende:

- 1) For å nå målsetting 1) i tildelingsbrevet, har vi identifisert følgende delmål:
  - a) Rekruttere studenter til grunnutdanningen
  - b) Jevnlig evaluere og videreutvikle emnene i grunnutdanningen
  - c) Gjennomføre forskning og delta i forskningsnettverk som styrker fagligheten i utdanningen
  - d) Holde konstruktive samtaler i gang med ulike organer i Den norske kirke, Det teologiske fakultet og andre utdanningsinstitusjoner om innholdet i og organiseringen av den praktisk-teologiske utdanningen i Norge.
- 2) For å nå målsetting 2) i tildelingsbrevet, har vi identifisert følgende delmål:
  - a) Gi et godt EVU tilbud
  - b) Formidle praktisk-teologisk kunnskap til et bredere publikum
- 3) For å nå målsetting 1) og 2), vil vi arbeide godt og effektivt med:
  - a) Organisasjon
  - b) Administrasjon (inkl. stabskultur)
  - c) Økonomi

Hovedtall PTS 2008-2015

Hovedtall PTS	Regnskapstall - tildeling og forbruk			Årsverk PTS	Studenter grunnutdanning	
	Netto til disposisjon	Inntekt	Forbruk	Årsverk	Måltall*	Fullførte avsluttende
2015	6.859.500	927.209	7.166.983	8,3	23	12
2014	6.400.000	1.177.622	7.348.717	7,96	21 (22)**	9 (10)**
2013	6.502.000	584.439	6.873.163	8,71	23	8
2012	6.288.700	751.835	6.635.254	9,13	19	10
2011	6.231.200	1.060.649	7.363.124	9,77	35,5	22
2010	6.034.000	2.105.730	7.870.242	9,65	24(25)**	12 (13)**
2009	6.072.000	1.903.047	7.655.723	9,05	26	9
2008	5.657.000	1.563.470	7.061.900	9,60	23	12

*Måltallet fra 2008 til 2010 viser til summen av studenter som har fullført integrert praktikum + avsluttende praktikum. Fra 2011 blir studenter som fullfører (men ikke nødvendigvis består) menighetspraksis eller institusjonspraksis tallet som 1/2 og avsluttende stiftspraksis som 1/1.

**En dansk kandidat

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Rapporten er satt opp slik at det i dette kapittelet rapporteres ihenhod til tiltakene som ble beskrevet i årsplanen for 2015.

1) Styrke rekrutteringen til prestedtjenesten i Den norske kirke og til andre kirkelige stillinger gjennom å tilby grunnutdanning som sikrer at kandidatene har motivasjon og kompetanse for å arbeide i kirken.

a) Rekruttere til grunnutdanningen

Mål: Seminaret skal rekruttere tilstrekkelig antall studenter til studiet og ha et så godt studiemiljø at det når sitt mål om å uteksaminere minst 14 kandidater fra avsluttende praktikum per år.

Tiltak: Seminarets engasjement i eksterne rekrutteringstiltak videreføres og styrkes. Fokus settes på andaktsskole, deltakelse på Ungdomsting og Ungdommens kirkemøte (studenter) og enkelte andre tiltak. Studenter rekrutteres inn i arbeidet. Ansvar: Ledelse, stipendiat og timeansatte studenter.

Resultat: Planlagte tiltak er stort sett gjennomført. 7 ungdomsting er besøkt: A&T, Bjørgvin, Nidaros, Sør-Hålogaland, Nord-Hålogaland, Borg og Tunsberg. (Til Stavanger og Møre fikk vi ikke komme. Oslo utsatte tinget til januar). I Hamar ble det ikke arrangert ting. Ungdommens kirkemøte ble besøkt. Det er gjennomført følgende andaktskurs: Nordberg (Oslo), Roverkongress (Trondheim), KFUK/M lederkurs (Gardermoen), i Ålesund, i Trondheim og for speiderne i Nordberg.

PTS deltok på kirkens rekrutteringskonferanse 18.11.

Tiltak: Faglig-sosiale tiltak videreføres innenfor fastlagte rammer. Programleder for profesjonsstudiet samarbeider med rekrutteringsansvarlig fra PTS om program hvert semester. Ansvar: Angela Timmann-Mjaaland.

Resultat: Det er holdt hverdagsmesse i TF-kapellet hver torsdag i semesteret. Andre

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

dager i uke (unntatt i praksisperiodene) leder studentene morgenbønner. I 2015 ble dessuten følgende tiltak gjennomført:

- 26.2. Prost Liv Berg Krohn-Hansen om: "Kirkeledelse gjennom mennesker - Hva med presten?"
- 4.3. Forfatter Jan Kjørstad innledet til samtale med teologistudentene
- 26.3. Lunsjsamtale med ferske cand.theol.-studenter (2. semester/de som ennå ikke har vært i praksis) om praktisk teologi
- 17.4. "Hva gjør du som prest når..." Seminar hvor studentene på avsluttende praktikum deler erfaringer fra stiftspraksis
- 7.5. Marius Mjaaland i faglig samtale med studenter om reformasjonsjubileet 2017
- 4.6. Samling for sommerens prestevikarer
- 18.8. Middag og kafebesøk sammen med Studentutvalget
- 27.8. Samling for sommerens prestevikarer
- 10.9. Besøk av Olav Øygard biskop i Nord-Hålogaland
- 17.9. Faglig samtale om revisjon av cand.theol.-programmet
- 23.9. Møte med Merete Thomassen om liturgi og dømmekraft
- 19.10. Lansering av St. Sunnivas nummer om queer teologi
- 12.11. Seminar med studentene fra avsluttende praktikum: Erfaringer fra stiftspraksis
- 3.12. Julelunsj

Tiltak: Forbedret samarbeid med TF om eksternt rekruttering, utarbeidelse av rekrutteringsmateriell, annonser og liknende.

Resultat: Einar Østerhagen, som er engasjert av PTS, har vært på jevnlige møter med rekrutteringsansvarlige på TF. Arbeidet med brosjyrer har tatt lang tid. (Ikke klare per februar 2016.) PTS og TF samarbeidet om deltakelse på Trosopplæringskonferansen hvor det fokuseres på å nå ut med informasjon om utdanningstilbudene ved TF-PTS og andaktskurset vårt.

Tiltak: Faglige bidrag fra ansatte ved seminaret på stiftsdager, prostibesøk, kirkelige konferanser.

Resultat: Se tiltak under punktet «Formidle praktisk-teologisk kunnskap til et bredere publikum» under.

Indikasjon på resultatoppnåelse: Tiltak gjennomføres. Minst 18 studenter begynner på teologiprogrammet, minst 16 studenter går på 4. semester i vårsemesteret, minst 15 går på 9. semester i høstsemesteret og minst 14 uteksaminert fra 12. semester i løpet av året.

Vurdering:

Nye studenter: Søkertallet var høyt (28), men bare 14 personer ble skrevet inn på cand.theol.-programmet i løpet av 2015. Tre av disse var innpassede studenter. Flere av studentene har emner fra før og følger ikke progresjon som skulle tilsi at de er ferdige våren 2021. Enkelte studenter «blir borte» underveis i det første året. Vi har ikke oversikt over hvor mange dette gjelder i år. Men vi kan være nokså sikre på at en slik begynnerrekruttering ikke er nok til å nå målene om antall studenter som fullfører 4., 9. og 12. semester. Målet er å få aktive studenter som fullfører teologiprogrammet på normert tid.

4. semester (eller spesialordninger med menighetspraksis): 13 studenter var i menighetspraksis i 2015. 11 studenter bestod praksisen og dermed fjerde semester (TEOL2010) Det er fem færre enn målet på 16.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

9. semester (eller spesialordninger med institusjonspraksis): 11 studenter fullførte institusjonspraksis i 2015. Det er fire færre enn målet på 15.

Avsluttende: 12 studenter fullførte avsluttende praktikum i 2015. Det er 2 færre enn målet på 14.

Studenter ved PTS 2015 (2014, 2013, 2012) (praksis gjennomført)

PTS	2015 (2014, 2013, 2012)		
	Menn	Kvinner	Totalt
TEOL2010 (4. semester), vår	1 (6, 5, 4)	10 (3, 9*, 5)	11 (9, 14, 9)
Menighetspraksis i spesialemer	0 (0, 2, 1)	0 (2, 1, 2)	2 (2, 3, 3)
TEOL4010 (9. semester), høst	6 (3, 7*, 2)	5 (6, 3, 2)	11 (9, 10, 4)
Institusjonspraksis i spesialemer	0 (0, 2, 1)	0 (4, 1, 1)	0 (4, 3, 2)
Totalt 4. og 9. semester + spes.emner	7 (9, 16, 8)	15 (15, 14, 10)	22 (24, 30, 19)
Måltall integrerte emner	3,5 (4,5, 8, 4)	7,5 (7,5, 7, 5)	11 (12, 15, 9)
TEOL4020, avsluttende, vår	3 (3, 0, 3)	5 (2, 3, 2)	8 (3, 5)
TEOL4020, avsluttende, høst	2 (0, 4, 3*)	2 (4, 1, 2)	4 (5, 5)
Totalt avsluttende = måltall	5 (3 4, 6)	7 (6, 4, 4)	12 (9, 8, 10)
Måltall totalt	8,5 (7,5 12, 10)	14,5 (13,5 11, 9)	23 (21 23, 19)

*En student bestod ikke emnet

Alt i alt ble måltallet 23. (21 i 2014 og 23 i 2013.) Det ønskede totale måltallet er 29,5. På de integrerte emnene er måltalloppnåelsen 11 (dvs. 22 praksiser gjennomført) Målet er 15,5 (31 praksiser gjennomført). For avsluttende var resultatet 12. Ønsket måltall er 14. Vi har altså ikke nådd målet, men har en liten økning fra 2014 hvor tallet på studenter på avsluttende praktikum var 9.

PTS og KUN har til sammen uteksaminert 24 prester fra avsluttende praktikum i 2015 (12 + 12). Til sammen har 59 studenter vært i stiftspraksis i Norge i 2015. Det vil si at PTS har uteksaminert 20,3 % av avgangsstudentene i år. PTS og KUN til sammen står for 40,7 % av studentene.

I 2014 var situasjonen slik: PTS stod for av 9 av de 39 kandidatene (23,1 %). PTS og KUN uteksaminert til sammen 17 kandidater (44,6 %).

Av de 48 studentene som gjennomførte avsluttende praktikum i 2013, kom 8 fra PTS og 3 fra KUN, dvs. 16,7 % /22,9 %. I 2012 var 9 av 40 fra PTS, 3 fra KUN = 22,5 % /30 %. I 2011 var 22 av 52 fra PTS, 6 fra KUN = 42,3 % /53,9 %.

Totalt i femårsperioden har PTS uteksaminert 60 av 239 kandidater = 25,1 %. PTS og KUN har til sammen stått for 92 kandidater i denne perioden. Det er 38,5 %.

Er resultatmålene nådd?

Vi hadde trodd det gode søkertallet skulle resultert i flere studenter som startet opp. Det viser seg at mange blir borte på veien. Det at vi har færrest på 4. semester er negativt, fordi det forplanter seg oppover i semestrene. Lærdom: Vi må rekruttere flere førstegangsøkere til studiet for å ligge på det nivået vi ønsker når det gjelder antall studenter i våre semestre. Selv om de eksterne tiltakene er gode og synes å ha hatt en effekt, er de ikke tilstrekkelige. Vi bør fortsette å ha fokus på dette. Utskiftning av folk med ansvar for feltet er en risikofaktor. God og tett samorganisering med TF er en nøkkelfaktor og bør forbedres. Samarbeid med kirka om større kampanjer som kan nå bredere ut bør supplere egne tiltak.

b) Evaluere og videreutvikle emnene i grunnutdanningen

Mål: Seminaret skal ha en grunnutdanning av høyeste kvalitet, som motiverer og setter studenter i stand til å gå inn i tjeneste i Den norske kirke.

Tiltak: Det utarbeides gode timeplaner for alle emnene hvert semester og studieplanen holdes oppdatert. Ansvar: Staben ved rektor.

Resultat: Timeplaner nøyte tilpasset studentantallet og arbeidsoppgavene i de ulike emnene er utarbeida hvert semester. Studieplanen er endra på enkelte mindre punkt. Det er ønske om en større gjennomgang av studieplanen, men dette gjennomføres ikke siden planen likevel må endres i og med den ventede innlemmelsen av PTS i TF fra 2017.

Tiltak: Midtresponsen og sluttsamtaler med studentene følges løpende opp i internt planarbeid. Ansvar: Staben ved rektor.

Resultat: Midtresponsen er gjennomført i alle emner før praksisperioden. Det som kom fram i responsene er diskutert i lærermøter og emneopplegg/metoder er til dels justert etter dette. Høsten 2015 ble det gjennomført enkeltsamtaler med alle studenter før institusjonspraksis. Rektor samtaler også enkeltvis med alle avsluttendestudentene før semesterslutt. Dette fungerer godt også som evaluering av semesteret.

Tiltak: Evaluering av nytt opplegg for TEOL4020 (avsluttende semester). Ansvar: Rektor.

Resultat: Nytt opplegg for TEOL4020 med større skille i undervisningen før og etter praksis, og med temaer innrettet mot en ny kirkevirkelighet (med fokus på ledelse, nye gudstjenesteformer, samliv, flerreligiøsitet), er gjennomført. Tilbakemeldinger tilsier at endringene er tatt godt imot og er et skritt i riktig retning. Vi er lydhøre for justeringer av de enkelte elementene og behandler innspill i stabsmøter, lærermøter og på fagdager.

Tiltak: Systematisk oppfølging av alle studentene på programmet. Møtepunktene med cand.theol.-studentene i 2. semester i vårsemesteret og 7. semester i høstsemesteret videreføres. Ansvar: Kontorsjef.

Resultat: Det ble arrangert lunsjmøte med cand.theol.-studenter før praksis (jf. faglig-sosiale tiltak over) 26.3. Oppmøtet var ikke veldig stort, men tiltaket har sin misjon for å forberede studentene på praksis og informere om bl.a. Veien til prestedtjeneste.

Tiltak: Seminaret organiserer morgenbønner og gudstjenester i TF-kapellet med stor grad av studentinvolvering. Ansvar: Kontorsjef.

Resultat: Det er holdt torsdagsgudstjenester fast på torsdager i semesteret. I vårsemesteret har studenter på 4. semester deltatt som medliturger. I høstsemesteret har enkelte studenter fra 9. semester deltatt som medliturger og predikanter. Morgenbønnene er gjennomført andre dager enn torsdager under ledelse av studenter fra 4., 9. eller 12. semester og ansatte ved PTS.

Tiltak: Det gjennomføres evaluering av cand.theol.-programmet i samarbeid med TF (i høstsemesteret). Ansvar: Samarbeidsutvalget.

Resultat: Evaluering og revisjon av teologiprogrammet er gjennomført. Merete Thomassen har vært PTS sin representant i gruppa som har arbeidet med dette. Implementering fra høsten 2016.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Tiltak: Det rekrutteres gode praksisveiledere som følges opp med opplæring og informasjon så de kan gi studentene relevant og lærerik praksis. Ansvar: Praksisleder og kontorsjef.

Resultat: PTS opplever at mange prester i Oslo ønsker å være veiledere i menighetspraksis. PTS hadde 13 studenter i menighetspraksis våren 2015. To av disse bestod ikke. I slike tilfeller er samarbeidet med praksisveilederne av ekstra stor betydning.

Tiltak: Videreutvikling av bachelor for menighetspedagoger *Kristendom, kultur og læring*. Bidra til at emnene i bacheloren kobler teori og kirkens trosopplæring tett sammen. Bidra til at emnene inneholder både øvelses- og praksiskomponenter der studentene får veiledning på egen yrkesutøvelse. TEOL2010 (4. semester) tilrettelegges også for KKL-studenter. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen.

Resultat: Sju studenter avla eksamen emnet Kristendom, oppvekst og læring høsten 2015. Emnet har i enda større grad enn i 2014 funnet en velfungerende form. PTS har bidratt til at koblingen mellom teori og kirkens trosopplæring er godt i varetatt. Studentene uttrykker at de er veldig fornøyd med emnet. Emnet videreføres, men det er noe usikkert med hensyn til bacheloren på grunn av få studenter på dette programmet.

Tiltak: PTS leder og er sekretær for samarbeidsutvalg for utdanning hvor PTS, TF og studentene (TSU) samarbeider om cand.theol.-utdanningen og EVU innenfor teologifaget. Ansvar: Kontorsjef.

Resultat: Det ble holdt møter 28.1., 27.5., 24.8. og 2.11. I møtene er det samtalt om undervisning og studenter i samarbeidsemnene TEOL2010 og TEOL4010, ekstern rekruttering, faglig-sosiale tiltak og etter og videreutdanning.

Indikasjon på måloppnåelse: Tiltak gjennomføres. Gode evalueringer fra studenter og samarbeidspartnere.

Vurdering:

Evaluering av undervisningen i emnene er jevnt over god. Studentene er fornøyde selv om arbeidspresset oppleves som høyt. Det kommer også stadig tilbakemeldinger om elementer som kan endres eller forbedres. Meldinger i midtveiseevalueringer tas alltid opp i lærermøtet. Ved planlegging av emnene tas også kommentarene fra siste års studenter fram.

Er resultatmålene nådd? Ja. Undervisning og veiledning er gjennomført med god kvalitet. Evaluering fra studenter tilsier at vårt arbeid med kvalitet i grunnutdanningen er godt.

c) Gjennomføre forskning og delta i forskningsnettverk som styrker fagligheten i utdanningen

Mål: Faglig ansatte ved PTS skal ha førstekompetanse og drive med relevant forskning innenfor de praktisk-teologiske deldisiplinene som er definert som seminarets undervisningsfag, publisere på et vitenskapelig nivå, samt delta i nasjonale og internasjonale forskningsnettverk.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Tiltak: Gjennomføring av analysearbeid og utforming av publikasjoner samt formidling fra fellesprosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden*. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen.

Resultat: I løpet av 2015 har forskningsprosjektet hatt fire analyseseminarer. Referansegruppen i prosjektet har vært viktige i arbeidet. Analysene er godt i gang, prosjektbeskrivelse for boken er utviklet for utgivelse på IKO-forlaget er. Boken blir ferdig i 2016.

Tiltak: Skaffe eksternt finansiert forskningsprosjekt til å ta over for *Gudstjenester i konfirmasjonstiden (GIKT)* når det utløper. Ansvar: Staben

Resultat: Det er ikke arbeidet med felles forskningsprosjekt etter *GIKT*. Det er fokusert på ferdigstillelse av *GIKT* og ulike prosjekter for de enkelte ansatte.

Tiltak: Praktisk-teologisk forum (PTF) samler ansatte ved PTS og andre interesserte ca. en gang i måneden til diskusjon og fremlegg. Ansvar: Anne Hege Grung.

Resultat: Det var framlegg og diskusjon av tekster 4. februar: Sivert Angel, 4. mars: Anne Hege Grung, 28. mai: Angela Timmann-Mjaaland. 9. september: Halvard Johannessen, 18. november: Diverse *Gudstjenester i konfirmasjonstiden (GIKT)*-framlegg. 8. desember: Diverse *GIKT*-framlegg.

Tiltak: PTS deltar i forberedelsen av konferanse for IAPT ([International Academy of Practical Theology](#)) i 2017. PTS-forskerne vil melde inn flere bidrag til konferansen. Konferansen er et viktig sted å presentere forskning og konferansen kan styrke institusjonens internasjonale forskningsnettverk.

Resultat: Sivert Angel deltok på IAPT-konferanse i Sør-Afrika og har deltatt i planlegging av konferansen som skal holdes i Oslo i 2017.

Tiltak: Forskning og faglig arbeid for de enkelte vitenskapelig ansatte

Resultat:

Sivert Angel publiserte artikkelen «Preachers as Paul» i *Preparing for Death – Remembering the Dead*, red. Tarald Rasmussen, på Vandenhoeck & Ruprechts serie RefoRC og artikkelen “Der Klang des Wortes Gottes. Ein homiletischer Fortbildungskurs aus Norwegen” i *Predigen lehren. Methoden für die homiletische Aus- und Weiterausbildung*, red. Peter Meyer og Kathrin Oxen, Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig. Han deltok i følgende forskningsnettverk: PTS eget prosjekt *Gudstjenester i konfirmasjonstiden*, TFs bidrag til HF-prosjektet *Unpacking the Nordic Model* som ikke nådde frem i konkurransen, og i *Netzwerk Lutherthum* i Gotha, hvor søknaden ble sendt til DFG til jul. Han har deltatt i planleggingen av IAPTs konferanse i Oslo 2017. Som en del av dette arbeidet deltok han på IAPTs konferanse i Pretoria i juli. I samarbeid med Carl Petter Opsahl er en ny runde av homiletikkurset *Ord blir kropp* utlyst og starter opp våren 2016. Han har også, sammen med TF, deltatt i utviklingen av EVU fellessatsingen *Reformasjon nå!*.

Anne Hege Grung har sammen med Lars Johan Danbolt (MF) og Hans Stifoss-Hanssen (VID) gjennomført en kvantitativ spørreundersøkelse blant prester og diakoner i DnK om sjelesorgforståelse og sjelesorgpraksis: *Sjelesorg i lokalsamfunn*. Prosjektet er godkjent av NSD og vil fortsette med tolkning og publisering av resultater i 2016 og 2017. Hun har veiledet to masterstudenter RESA og en PhD-stipendiat RESA. Videre har hun tatt del i utviklingen av kurs for tros- og livssynssamtalepartnere i sykehus og fengsel, forberedelser til å sette i gang et nytt AVU-kurs (i 2016) i samarbeid med TF.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Hun har vært med å redigere boka *Dialogteologi på norsk* og skrevet to bidrag til denne. Kirkelige verv: -Arbeidsgruppe knyttet til Mellomkirkelig råd (MKR) om religionsmøte som KM-sak, -Arbeidsgruppe knyttet til religion, familie og kjønn, -Medlem av Kontaktgruppa for Islamsk Råd Norge og MKR, -Medlem av kontaktgruppa for Buddhistforbundet og MKR, -Medlem av Svenska kyrkans teologiska komite (2 møter), -Medlem i CPCE (Council of Protestant Churches in Europe) ekspertgruppe for å forfatte en teologisk tekst om protestantiske kirker i et religiøst pluralt Europa (ett møte 2015).

Andre verv: -Medlem av styret i Egedeinstituttet (NFR-representant), -Medlem i arbeidsgruppe med PMV (Primærmedisinsk verksted) og IRN for å arrangere grasrottiltak mot radikaliserings, -Medlem av styret i ESITIS (European Society for Intercultural Theology and Interreligious Studies)

Undervisning utenom PTS: -Undervisning Diakonhjemmet om interreligiøst perspektiv på sosialt arbeid (3 timer 16. januar, -Undervisning TF/RESA (to dobbelttimer) + 3 timer undervisning på kurs for religiøse ledere med utenlandsk bakgrunn

Annen faglig virksomhet: Arrangerte seminar i forskergruppa interreligiøse studier (TF) med Zilka Spahic-Siljak, Faruk Terzic og Amina Selimovic: *Feminist theology in the Balkans: Traditions, narratives and negotiated identities in Bosnia*. -Hun deltok på workshop for bokprosjekt om konvertering ved Institut Protestant de Theologie i Paris. Som medlem av styret var hun med på å arrangere ESITIS-konferanse i Lublin 15.-18. april med tittelen: *Shifting Locations – Reshaping Methods How New Fields of Research in Intercultural Theology and Interreligious Studies Elicit Methodological Extension*. -Hun arrangerte *Sjelesorgsymposiet: Sjelesorg på plass* 8.-9. juni Granavolden. Ca. 35 deltakere, i samarbeid med Lars Danbolt og Hans Stifoss-Hanssen. I tillegg deltok hun på en workshop ved Universitetet i Hamburg med Peter Berger. *The Two Pluralisms – Toward a coexistence of religious and secular discourses* og hadde et innlegg der. Hun deltok på AAR (American Academy of Religion).

Halvard Johannessens brukte i hovedsak forskningstiden i 2015 til å ferdigstille avhandlingen, som leveres tidlig i vårsemesteret 2016. Han deltok i forskningsprosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden* og arbeidet i den sammenheng med en artikkel om konfirmanter og spiritualitet. Kurset «Spiritualitet mellom øst og vest» ble utlyst, men måtte avlyses pga. lave søkertall. Johannessen representerte PTS i styringsgruppa for Veien til prestejeneste og innledet på VTPs fagdag i september om veileders rolle i stiftspraksis. Han ledet AU i Nasjonalt fagråd for praktisk teologi som våren 2015 arrangerte fagdag om menighetsutvikling, hvor han holdt en forberedt respons til innlegg. Johannessen skrev prekenforberedelse for Nytt norsk kirkeblad.

Elisabeth Tveito Johnsen: har hatt sitt forskningsmessige hovedfokus på *Gudstjenester i konfirmasjonstiden* i 2015. I tillegg til et eget kapittel har Johnsen skrevet innledningskapittel og metodekapittel til den samlede publikasjonen fra prosjektet. Johnsen har publisert en bearbejdet versjon av prøveforelesningen sin i *Prismet*. Johnsen deltok på den internasjonale konferansen til American Academy of Religion (AAR). Johnsen har deltatt jevnlig i empirisk forskningsgruppe ved MF. Johnsen var foreleser på PhD-kurset om analysestrategier i regi av *The Research School Religion Values Society* sommeren 2015. Johnsen var sakkyndig i en bedømmelseskomite som vurderte en søknad om opprykk til førstelektor ved MF. I løpet av året har Johnsen deltatt i utviklingen av en søknad om et EU-finansiert forskningsprosjekt og et prosjekt til *The Nordic Model* ved Universitetet i Oslo. Prosjektene ble vurdert som støtteberettigede, men fikk ikke finansiering.

Angela Timmann-Mjaaland jobbet videre med avhandlingen *Endring og ledelse i kirken. Pastoral ledelse og organisasjonsledelse på ulike nivåer i Den norske kirke* bl.a. ved å begynne på analyse av intervjuene. Hun deltok på forskningskurs (RVS) og gjennomførte alle nødvendige kurs innenfor UniPed. Hun var ansvarlig for interne rekrutteringstiltak i samarbeid med Marianne Kartzow/TF og deltok noe i planlagte eksterne rekrutteringstiltak. I vårsemestret tok hun over noen undervisningsoppgaver, avsluttet sin veilederoppgave i EVU-kurset *Pastoral leiarutdanning* (i samarbeid med TF) og bidro til Bispemøtes kursdager for nye prester som gruppeveileder.

Merete Thomassen har deltatt i forskningsprosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden*. Hun er i ferd med å utvikle et forskningsprosjekt om det liturgiske språket i Church of England, og har vært på studiereise til Salisbury og London for å etablere faglige kontakter og utvikle forprosjekt. Hun sitter i Nemnd for gudstjenesteliv, er redaktør for Nytt norsk kirkeblad og leder Jervell- og alumniseminaret. Hun er fast spaltist i Vårt Land og har skrevet åtte tekster i spalten «Hellighet og hverdag», og er skribent for nettkirken. I løpet av året har hun forelest på fem kirkeakademier og fagsamlinger, i tillegg til tre prostisamlinger. Hun har publisert populærvitenskapelige artikler i Syn og Segn og Nytt norsk kirkeblad. Hun har vært PTS' representant i kurset *Prest og teolog i praksis* med samling i Stavanger, og arbeider nå med å viderutvikle kommende kurs. Hun har gjennomført ca. 75 % av Uniped-utdanninga, og vil ferdiggjøre denne i kommende år.

Publikasjoner fra PTS

Sivert Angel (2015) "Preachers as Paul" i *Preparing for Death – Remembering the Dead*, red. Jon Flæten og Tarald Rasmussen, RefoRC, Vandenhoeck & Ruprechts, Göttingen. serie.

Sivert Angel (2015) "Der Klang des Wortes Gottes. Ein homiletischer Fortbildungskurs aus Norwegen" i *Predigen lehren. Methoden für die homiletische Aus- und Weiterausbildung*, red. Peter Meyer og Kathrin Oxen, Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig.

Grung, Anne Hege (2015) *Gender Justice in Muslim-Christian Readings. Christian and Muslim Women in Norway Making Meaning of texts from the Bible, the Koran and the Hadith*. Brill Academic Publishers.

Grung, Anne Hege (2015) "Gender and Christian-Muslim Dialogue" I Paul Hedges (red.) *Contemporary Christian-Muslim Encounters. Developments, Diversity and Dialogues*, Bloomsbury Academic.

Grung, Anne Hege (2015) "'Saved through Childbirth? That's not what the Koran Says". Muslim and Christian Women in Norway Making Meaning of 1 Tim 2:8-15." I Grung, Anne Hege, Marianne Kartzow og Anne Rebecca Solevåg (red) *Bodies, Borders, Believers. Ancient Texts and Present Conversations* (festskrift til Turid Karlsen Seim) Pickwick Publications.

Grung, Anne Hege (2015) «De kristne i Libanon: Et tegn på håp?» i Berit Thorbjørnsrud (red.) *De kristne i Midtøsten. Kampen for tilhørighet*. Cappelen Damm Akademisk

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Grung, Anne Hege (2015) En prekengjennomgang til Nytt norsk kirkeblad

Johannessen, Halvard (2015) En prekengjennomgang til Nytt norsk kirkeblad

Johnsen, Elisabeth Tveito Johnsen, «Teologi som ulike biter og deler. Ti år med trosopplæring i Den norske kirke. I: *Prismet* 66 (3): 125-144

Johnsen, Elisabeth Tveito (2015) "Karnevalsgudstjeneste. En fest for det som skal komme". *Nytt norsk kirkeblad* 43 (1) s. 21-27.

Thomassen, Merete (2015) "Kjønnnet i kyrkja og kjønnnet i verda", *Syn og segn* 4/15, 10 s

Thomassen, Merete (2015) Vårt Lands spalte "Hellighet og hverdag":
3.2. "Barndommens kjedelige gudstjenester"; 28.4. "Prosjekt reparasjon"; 17.3. "Syndene mine"; 9.6. "Lykken og de arrete hverdager"; 21.7. "Nåde uten mening"; August "Det skremmende argumentet"; 13.10. "Det irriterende kristenfolket"; 8.12. "Nevroser og nåde"

Thomassen, Merete (2015): Leder i Nytt norsk kirkeblad nummer 2, 3, 4 og 5.

Nytt norsk kirkeblad nr. 1-8 2105, <http://www.praktikum-pts.no/publikasjoner/nytt-norsk-kirkeblad/NNK%20i%20pdf/> .

Indikasjon på resultatoppnåelse: Analysearbeid, publisering og formidling gjennomføres i prosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden*, avhandling leveres, nytt forskningsprosjekt er utviklet og søkt om penger til, de ansatte publiserer i meritterende publiseringskanaler og deltar i internasjonale forskningsnettverk, forskningen etterspørres i kirke og offentlighet.

Vurdering:

Er resultatmålene oppnådd?

Det har vært god produksjon av forskning i 2015. Ansatte har deltatt på flere konferanser enn tidligere. En ansatt har gjennomført forskningsfri. Innlevering av en avhandling er utsatt til våren 2016.

d) Holde konstruktive samtaler i gang med ulike organer i Den norske kirke, Det teologiske fakultet og andre utdanningsinstitusjoner om innholdet i og organiseringen av den praktisk-teologiske utdanningen i Norge.

Mål: Bidra til en praktisk-teologisk utdanning i Norge som er hensiktsmessig organisert for å kunne gi en utdanning på høyt faglig nivå med tydelig relevans for tjeneste i Den norske kirke.

Tiltak: PTS deltar på Nasjonalt fagråd for praktisk teologi på MF 11.-12. mai 2015.

Resultat: Seminaret deltok med fulltallig stab.

Tiltak: PTS opprettholder tett samarbeid med TF gjennom nivå 1-møtet (ledermøtet) og samarbeidsutvalg for utdanning (undervisningssaker) samt representanten i TFs styre.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Resultat: Det ble holdt nivå 1-møter 29.1., 3.3., 7.10. og 8.12. i 2015 med god og konstruktiv tone. TF deltok i alle PTS-styremøtene og PTS møtte på TFs styremøter 1.2., 16.4., 17.5., 29.10. og 17.12.

Tiltak: Halvard Johannessen sitter for PTS i styringsgruppa for Veien til prestedtjeneste (VTP). (Rigmor Smith-Gahrsen er vara) og samarbeider med VTP i bispedømmene om stiftspraksis.

Resultat: PTS var representert på møtene i styringsgruppa for VTP 21.1. og 8.9. I tilknytning til møtet 8.9. ble det også arrangert fagdag hvor Halvard Johannessen holdt innledning om veiledning i stiftspraksis.

Tiltak: Merete Thomassen sitter for PTS i KIFOs representantskap, og deltar på relevante KIFO-arrangementer.

Resultat: Merete Thomassen var PTS representant i KIFOs representantskap i vårsemesteret. Anne Hege Grung overtok i høstsemesteret. PTS har ikke deltatt på KIFO-arrangementer i 2015.

Tiltak: Nasjonalt fakultetsledermøte. Rektor møter.

Resultat: Rektor har deltatt på ett fakultetsledermøte dette året.

2) Styrke kompetansen blant ansatte i Den norske kirke gjennom å tilby etter- og videreutdanning som tar sikte på å gi deltakerne kunnskaper som er av særlig betydning for kirkelig arbeid.

a) Gi et godt EVU tilbud

Mål: Utnytte vår faglige kapasitet og tilby kurs som gir oppdatert praktisk-teologisk kunnskap til de som gjør tjeneste i kirken.

Tiltak: Oppdatere og videreutvikle treårs EVU-plan. Ansvar: Staben

Resultat: Endringer i EVU feltet har gjort at vi har ønsket å vente med å utvikle ny treårsplan. Vi har deltatt på tilbyderkonferanse og samarbeider med TF om å finne best mulige måter å utnytte våre ressurser til EVU-arbeid.

Tiltak: Samarbeide med TF om EVU-plan. Ansvar: Rektor

Resultat: Temaet har vært tatt opp på Nivå 1-møtet, samarbeidsutvalg for utdanning og med leder for Avdeling for kompetansehevende studier på TF. EVU-plan er ikke utarbeidet, men bør utarbeides som en felles plan for TF og PTS.

Tiltak: Samarbeid med de andre utdanningsinstitusjonene i Kompetansrådet. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen

Resultat: PTS har vært på møter med Kompetansrådet 19.3., 25.5., 27.8 og 10.11. Arbeidet i rådet preges av usikkerhet rundt rådets rolle innenfor ny struktur. Et av de viktigste tiltakene for å styrke samarbeidet med de andre utdanningsinstitusjonene i Kompetansrådet har i 2015 vært utviklingen av kurset *Reformasjon nå! Søknaden til utlyste kurs har vært lav. PTS fikk 17 søkere til Ord blir kropp*, men bare ni endte opp med å få finansiering for å delta. Utlysning av dåpskurs planlagt for høsten 2016 ble utsatt.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Tiltak: Gjennomføre første halvdel av kurset *Spiritualitet i møte mellom øst og vest* høsten 2015 i samarbeid med TF. Ansvar: Halvard Johannessen.

Resultat: Kurset fikk ikke nok deltakere til å bli arrangert.

Tiltak: Klargjøre ny runde av *Ord blir kropp* for utlysning høsten 2015 og oppstart 2016 i samarbeid med TF. Ansvar: Sivert Angel.

Resultat: Kurset er planlagt og gjennomføres i fra april 2016 med ni deltakere.

Tiltak: Utvikle kurset *Mitt liv som prest* for utlysning høsten 2015 og oppstart 2016. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen.

Resultat: Kurset ble trukket før utlysning.

Tiltak: Utvikle kurs med arbeidstittelen *Prest i et flerreligiøst Norge* om kirkelige kasualia i et flerreligiøst samfunn (med flerreligiøse familier), homiletikk og sjelesorg i en flerreligiøs kontekst. Ansvar: Anne Hege Grung.

Resultat: Utvikling av kurset pågår.

Tiltak: Utvikle et kurs for samtalepartnere ved sykehus, sykehjem og i fengsel som har ulike ressurspersoner fra forskjellige tro- og livssynssamfunn som målgruppe og også kan inkludere deltakere fra DnK skal utvikles i samarbeid med Samarbeidsrådet for tro- og livssyn (STL) og TF, og med bistand fra Oslo Universitetssykehus. Ansvar: Anne Hege Grung

Resultat: Det er arbeidet med å utvikle kurs for tros- og livssynssamtalepartnere i sykehus og fengsel sammen med OUS, fengselsprestene i Oslo, STL, St. Olav, Haukeland og UNN. Arbeidet fortsetter i 2016.

Tiltak: Fullføre *Pastoral leiarutdanning* (PLU) i samarbeid med TF i løpet av 2015.

Resultat: Kurset ble fullført. Angela Timmann-Mjaaland bidro med forelesning og essayveiledning.

Tiltak: Bidra til *Kurssamlinger for nye prester* I og II i juni, arrangert av bispemøte.

Resultat: Angela Timmann-Mjaaland bidro med gudstjeneste og gruppeledelse på begge kursene.

Tiltak: Delta i gjennomføring av andre kursuke i kurset *Prest og teolog i praksis* (obligatorisk kurs i mastergraden i praktisk teologi) som MHS har ansvar for 14.-17.4.: <http://www.mhs.no/studies?68>. Ansvar: Merete Thomassen.

Resultat: Kurset ble gjennomført med 22 deltakere som besto.

Tiltak: Gjennomføre Jervellseminaret 21.5.2015. Seminaret videreutvikles i samarbeid med TF. Ansvar: Merete Thomassen.

Resultat: Jervellseminaret ble gjennomført som et samarbeid med TF, og endret navn til Jervell- og alumniseminar. Seminarets tittel ble «Den norske kirke – åpenhet og egenart», og ble gjennomført med 70 deltakere. Det er besluttet av tidspunktet for seminaret fra 2016 skal flyttes til høsten, i tilknytning til trosopplæringskonferansen, for å gi utenbys deltakere bedre grunnlag for å delta.

Indikasjon på resultatoppnåelse: EVU-plan er oppdatert. Samarbeidet med andre institusjoner er godt. Gjennomføring av, forventet oppslutning om og god evaluering av planlagte tiltak.

Vurdering: Mange gode tiltak er gjennomført, men uoversiktligheten og endringene i EVU feltet har vært merkbare. Det har resultert i at vi har trukket flere kurs på grunn av dårlig oppslutning og at kompetanserådets funksjon fremstår mer utydelig. Året har lært oss betydningen av å gjøre oss bedre kjent med det nye markedet og finne måter å møte dette som utnytter våre undervisningsressurser på best mulig måte.

Er resultatmålene nådd? Målene har endret seg underveis. Det opprinnelige målet er ikke nådd. Nytt mål må utvikles i samarbeid med TF og gjennomføres etter omorganiseringen.

b) Formidle praktisk-teologisk kunnskap til et bredere publikum

Mål: La de som jobber i kirken og andre som kan ha glede av det, få del i oppdatert praktisk teologisk kunnskap. Fremstå som et relevant og oppdatert faglig miljø i offentligheten.

Jamfør tiltakene/aktivitetene den enkelte forsker har gjennomført, se over.

Tiltak: Utgi 8 nummer av Nytt norsk kirkeblad (med ny lay-out fra nr. 1 2015). NNK publiserer tekstgjennomganger for alle dager i kirkeåret, fører aktuelle praktisk-teologiske debatter og publiserer aktuelle artikler for lesergruppa. Ansvar: Redaktøren.

Resultat: NNK har utkommet i åtte nummer som planlagt. I løpet av året er det besluttet at bladet fra og med 2016 kommer med seks, ikke åtte utgaver per år. Alle søndagens tekster skal fremdeles behandles i tekstgjennomgang.

Tiltak: Huse konferanse om konfirmasjon arrangert av trosopplæringssekretariatet i Kirkerådet. 28. april. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen og kontorsjef.

Resultat: PTS var vertskap for konfirmasjonskonferansen 28.4.2015 som hadde drøyt 60 deltakere.

Tiltak: Delta på Trosopplæringskonferansen høsten 2015 med stand og faglige innlegg. Ansvar: Elisabeth Tveito Johnsen.

Resultat: PTS og TF stilte med stor stand på Trosopplæringskonferansen. På standen var Elisabeth Tveito Johnsen, Angela Timmann-Mjaaland, Notto Thelle, Børge Hatch Fure, Rigmor Smith-Gahrnsen, Birgitte Lerheim, Einar Østerhagen, Frøydis Indgjerdningen og Frida Sofie Øyen. (De tre siste påmeldt fra TF.) De fire studentene fra avsluttende praktikum var også på konferansen.

Tiltak: Faglige bidrag fra ansatte ved seminaret på stiftsdager, prostibesøk, kirkelige konferanser og liknende. Ansvar: Faglig ansatte.

Resultat: (Jamfør tiltak under rekruttering til grunnutdanningen over.)

--Elisabeth Tveito Johnsen har bidratt med foredrag og verksted på fagsamlinger i tre prostier og i ett bispedømme.

--Merete Thomassen har deltatt på prostisamlinger med foredrag og verksted i Tønsberg domprosti, Asker prosti og Kongsberg prosti.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

--Anne Hege Grung har bidratt med preken på semesteråpningsgudstjeneste 18. januar i Slottskapellet. Hun var paneldeltaker på SV/UiO's debatt Etter Charlie Hebdo på litteraturhuset i Oslo, og holdt foredrag om interreligiøs dialog i Samarbeidsrådet for Tros- og livssynsamfunn. Hun holdt foredrag om sjelesorg i et flerreligiøst samfunn i domprostiet Oslo for prester og diakoner, og seminar for sykehusprester sykehuset innlandet om interreligiøs sjelesorg. I tillegg hadde hun en forelesning om sjelesorg i et flerreligiøst samfunn ved PKU/MF. I forbindelse med arbeidet med boka *Dialogteologi på norsk* arrangerte hun dagsseminar med tekstrespons for alle bidragsyterne i Kirkens Hus sammen med de andre redaktørene. Hun hadde et innlegg om tverrfaglig arbeid for forskergruppa i religionspsykologi (MF og VID), og et innlegg på Egedeinstitutets symposium «The uniqueness of Christ» «The concept of "Lord" in a Norwegian context» Ved stiftsdagene i Hamar holdt hun 11.11. to seminarer med overskriftene «Religionsdialog», og «Sjelesorg i et pluralistisk samfunn».

Tiltak: Sende tydelige, faglig velfunderte høringsuttalelser. Ansvar: Rektor

Resultat:

Følgende høringsuttalelser er sendt i 2015:

Høring 21.12.2015 Revidert dåpsliturgi

Høring 21.12.2015 Liturgisk musikk for Den norske kyrkja

Høring 20.7.2015: Høringssvar fra Det praktisk-teologiske seminar til

Kulturdepartementets høringsnotat «Organisering av praktisk-teologisk utdanning – etter et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke»

Høring 4.6.2015: Veivalg for fremtidig kirkeordning

Høring 30.4.2015: Endringer i forskriften om skikkehetsvurdering i høyere utdanning

Høring 17.4.2015: Endringer i grunnreglene for VTP (Veien til prestedtjeneste)

<http://www.praktikum-pts.no/om/horingsuttalelser/>

Tiltak: Bruke nettsidene aktivt til formidling av nyheter fra seminaret. Arrangementer annonseres løpende. Ansvar: Kontorsjef

Resultat: Nettsidene er jevnlig oppdatert med nyheter. 27 oppslag ble publisert i 2015 i spalten «Aktuelt».

Indikasjon på resultatoppnåelse: Bred kontaktflate, nyttige møter, synlighet, gode tiltak for å fremme praktisk-teologisk kunnskap og ferdigheter. Seminaret sender gjennomarbeidede høringsuttalelser. NNK holder høy kvalitet. Nettsidene holdes oppdatert med aktuell informasjon.

Vurdering: I forhold til seminarets ressurser og prioriteringer har aktivitetsnivået vært relativt høyt. Formidlingsvirksomheten har vært betydelig. NNK går fortsatt godt. Det er sendt hele seks høringsuttalelser fra seminaret. Nettsidene får gode tilbakemeldinger.

Er resultatmålene nådd? Ja, bortsett fra at PTS-ansatte ikke holdt faglige innlegg på trosopplæringskonferansen.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Mål: Seminaret skal arbeide for å forbli en selvstendig, kirkelig og akademisk virksomhet med fokus på å sikre en faglig sterk utdanning i praktisk teologi, og organisere og administrere sin virksomhet på en effektiv og etisk forsvarlig måte.

Organisasjon

Tiltak: Styringssamtale med departementet den 13. mai.

Resultat: Styringssamtalen ble gjennomført som planlagt. Det ble først og fremst fokusert på framtida for PTS og KUN.

Tiltak: Fire styremøter: 27.2., 22.5., 22.9 og 18.11.

Resultat: Styremøter ble holdt 27.2., 22.5. 22.9. og 27.11. I november ble nyoppnevnt styre konstituert. Sammensetningen av dette styret var lik det som fungerte tom 31.10. Totalt 50 saker er referert fra styremøtene. Styret fikk orienteringer om arbeidet ved PTS og KUN i hvert møte og behandlet planer og rapporter, tildelinger og budsjett og ble forelagt regnskaper gjennom året. Høringsuttalelser ble behandlet i forkant, eller referert i etterkant. Samtale om framtida for PTS og KUN var en sak som gikk igjen i alle møtene. I tillegg ble følgende saker behandlet: Fornyng av åremål, utlysning av førstekonsulentstilling og oppnevning av nytt styre for KUN. Styre behandlet dessuten klage fra en student.

Tiltak: Samtaler i styret om PTS sin framtid.

Resultat: Det ble samtalt om PTS/KUNs framtidige organisering i hvert styremøte. Styreleder har dessuten arbeidet samme med rektor mellom styremøtene.

Tiltak: Samtaler med BM, KR og de tre teologiske fakultetene om overordnet kirkelig tilknytning for profesjonsutdanningen i teologi innenfor ny kirkeordning videreføres.

Resultat: Disse samtalene har i liten grad vært videreført i 2015, i og med at de har funnet en foreløpig avklaring med forslaget til ny kirkelov og høringsnotatet om Det praktisk-teologiske seminar.

Tiltak: Samtaler med TF om framtidig organisasjonsmessig samarbeid mellom de to virksomhetene (i nivå-1 møtet).

Resultat: Etter at det ble klart at det ligger an til at seminaret overføres til UiO og TF, har disse samtalene fått enda større oppmerksomhet og er kommet inn på et godt spor.

Tiltak: Arbeid for tettere samarbeid med KUN innenfor undervisning, og eventuelt forskning.

Resultat: Vi har i 2015 jobbet praktisk med dette ved å delta i hverandres undervisning. Både Sivert Angel og Merete Thomassen har bidratt med undervisning på KUN. Vi har fortsatt med å delta på hverandres styremøter. I år har det også vært spesielt viktig å bidra med innspill om fortsatt samarbeid i forbindelse med høringsdokumentet om ny organisering av KUN og PTS og striden rundt fortsatt presteutdanning ved Universitetet i Tromsø.

Indikasjon på resultatoppnåelse: Arbeidet med sikre framtida for PTS og praktisk teologi i Norge har gått framover.

Er målet nådd?

På dette punktet har det kommet en avklaring i 2015, i og med at det synes bestemt at PTS omorganiseres ved å overføres til TF og UiO. Arbeidet fremover vil handle om å finne en så god organisering som mulig innenfor denne strukturen.

Administrasjon/personale

Mål: Trivelig stabsmiljø, høy tilstedeværelse og effektiv og korrekt administrasjon.

Ansatte - årsverk		2015		
PTS	Total	Kvinner	Menn	
Sivert Angel	1,00		1,00	
Anne Hege Grung	1,00	1,00		
Hilde Kulseth Guttormsen (10 %)	0,10	0,10		
Halvard Johannessen	1,00		1,00	
Elisabeth Tveito Johnsen	1,00	1,00		
Björg Michaelsen, ADM.	1,00	1,00		
Rigmor Smith-Gahrsen ADM	1,00	1,00		
Merete Thomassen	1,00	1,00		
Angela Timmann-Mjaaland	1,00	1,00		
Henrik Ødegaard (20 %)	0,20		0,20	
SUM PTS	8,30	6,1	2,2	
KUN	Total	Kvinner	Menn	
Björg Abrahamsen/ Christin Lauritzen	1,00	1,00		
Bernd Krupka	1,00		1,00	
Stig Lægdene	1,00		1,00	
Line Skum	1,00	1,00		
Ragnhild Strauman	1,00	1,00		
SUM KUN	5	3	2	

Antall årsverk	Total	Kvinner	Menn
Totalt PT +KUN	13,3	9,1	4,2

Tiltak: Arbeid gjennom samtaler i stabsmøter og stabsdager for å opprettholde god stabskultur og sikre innflytelse. Stabstur avholdes i løpet av sommeren.

Resultat: PTS fremtid er jevnlig tematisert i stabsmøter. Staben var på vellykket tur til Amsterdam i juni. Turen inkluderte kulturelle innslag, faglig kontakt med Vrije Universiteit og samtaler om fag og administrasjon samt eksplisitt samtale om trivsel og stabskultur. Det ble også gjennomført stabsdager 6. oktober og 15. desember. Den 6.10. brukte staben et NAV-opplegg som fokuserte på arbeidsglede og forbedringspunkter. Dette fungerte meget bra.

Tiltak: Gjennomføre medarbeidersamtaler.

Resultat: Rektor har gjennomført medarbeidersamtaler.

Tiltak: Tilbud om arbeidsplassgjennomgang med fysioterapeut og oppgradering i henhold til anbefalinger om tiltak.

Resultat: Ingen av de ansatte har benytta seg av denne muligheten i 2015.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Tiltak: Med jevne mellomrom sette fokus på miljøarbeid; HMS; anskaffelsesregelverk; likestilling og ambisjonen om klart språk. Minne om etiske retningslinjer for statstjenesten samt tematiskere beredskap og sikkerhet. Jf. nettsida <http://www.praktikum-pts.no/om/ressurser/statlige-sider/>.

Resultat: I stabsdagen 6.10. ble det minnet om dette, med spesielt fokus på brannvern.

Indikasjon på resultatoppnåelse: Lavt sykefravær og god trivsel. Lite feilretting og effektivt administrativt arbeid.

Vurdering: Vi har lavt sykefravær og høy trivsel. Det administrative arbeidet utføres godt og effektivt. Usikkerhet rundt omstillingen gis oppmerksomhet, men tar lite krefter bort fra det løpende arbeidet.

Økonomi

Mål: Seminaret sørger for en god og velordnet økonomiforvaltning og setter opp budsjett som gjør at seminaret kan utføre sine oppgaver innenfor de tildelingsrammene som er gitt. Seminaret følger Reglementet for økonomistyring i staten og følger og oppdaterer intern økonomiinstruks og rutinebeskrivelser.

Tiltak: Realistisk budsjett settes opp og regnskap føres ihht standard kontoplan innført fra 1.1.2013.

Resultat: Forbruket ble noe lavere enn budsjettet. Se årsregnskapet under.

Tiltak: Administrasjonen ved seminaret holder seg oppdatert i forhold til regler og rutiner, får med seg relevante opplærings- og utviklingstiltak og holder løpende god kontakt med DFØ.

Resultat: Administrasjonen var i 2015 ikke på DFØs hovedkundesamling, men følger opp meldinger fra DFØ. Omleggingen i DFØ har ført til at PTS ikke lenger forholder seg til tjenester fra og konkrete personer i Tromsø. Lønnsadministrasjon skjer fra Trondheim og regnskap fra Stavanger. Det har vært noen uklarheter i forbindelse med overgangen angående hvor vi skal henvende oss, og det har tatt lengre tid å få svar på spørsmål enn tidligere, men det ser ut til at det bedrer seg i overgangen til 2016.

Tiltak: Gjennomgang av driften av PTS med sikte på å identifisere, redusere og fjerne «tidstyver». Kan noe effektiviseres, regler eller prosedyrer forenkles?

Resultat: Det er ikke levert egen rapport på dette. Vi har mot slutten av året fått endret på noen deler av oppsett i regnskapsrapportene i Agresso noe som letter oversikten og gjør feilsøk mindre tidkrevende.

Indikasjon på resultatoppnåelse: Seminarets økonomi er i god skikk og driften er effektiv.

Vurdering: Seminaret har en liten administrasjon som fungerer effektivt og forsvarlig og bidrar til en ryddig og god økonomiforvaltning.

Er målene nådd? Målene anses å være innfridd. Seminaret har en velordnet økonomi og god styring. Se regnskap i del VI.

Annet

Jobbstrategi for unge personer med nedsatt funksjonsevne

PTS har i 2015 ikke hatt anledning til å ta inn personer under 30 år til praksis.

Lærlinger/lære plasser

PTS har ikke hatt mulighet for å ta inn lærlinger i 2015.

Likestilling

Etnisitet, religion og nedsatt funksjonsevne

PTS-KUN har ikke hatt ansatte med nedsatt funksjonsevne i 2015. En ansatt har tysk bakgrunn. Alle ansatte tilhører Den norske kirke.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Kjønn

	Kjønn og lønn 2015 (2014 i parentes)		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
PTS – tilsatte årsverk (personer)	6,1 (5,35)	2,2 (2,53)	1 (1)	1 (1)	5,1 (4,35)	1,2 (1,53)
KUN tilsatte årsverk/personer	3 (3)	2 (2)	0	1 (1)	3 (3)	1 (1)
TOTAL tilsatte årsverk (personer)	9,1 (8,35)	4,2 (4,53)	1 (1)	2 (2)	8,1 (7,35)	2,2 (2,53)
	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling i %	68 %	32 %	33 %	67 %	79 %	21 %
Gj.snitts årslønn, full stilling (i 1000 kr)	536 (525)	597 (588)	571 (570)	643 (642)	532 (520)	551 (553)
Kvinnerns lønn i prosent av menns	89,8 (89,3)		88,8 (88,8)		96,6 (94,1)	

Risiko

Risikovurdering og tiltak for å redusere risiko: Nedenfor gjengis årsplanens formuleringer om risiko og strategier for å møte dem. Det gis en vurdering av hvordan situasjonen er ved utgangen av 2015.

Rekruttering til grunnutdanningen

Risikovurdering: Rekrutteringen til profesjonsstudiet har vært lav. PTS kan ikke nå sine mål dersom det ikke rekrutteres tilstrekkelig antall studenter til den utdanningen som tilbys.

Prioriterte strategier: Fortsette arbeidet som ble startet i 2013 med større fokus enn tidligere på ekstern rekruttering. Utvikle samarbeidet med TF om rekrutteringsaktiviteter. Sikre et studiemiljø som minsker frafall fra teologistudiet. Involvere de ansatte i utadrettede tiltak overfor Den norske kirke.

Vurdering: Søkningen til cand.theol.-studiet våren 2015 var høyere enn på lenge, 28 primær søker til 20 plasser. Dette resulterte imidlertid ikke til rekordopptak høsten 2015. Bare 14 studenter startet på studiet, inkludert tre med innpassingsopptak. Dette viser at rekrutteringsarbeidet er en langsiktig prosess.

Forskning som styrker fagligheten i utdanningen

Risikovurdering: I løpet av året vil antakelig hele den faglige staben (unntatt stipendiaten) ha førstekompetanse. Målet om førstekompetanse er dermed oppfylt. Utfordringen er å organisere seminaret så det blir tid til forskning, å legge til rette for at den enkelte forsker kan koble seg på relevante nettverk, samt å sikre koblingen mellom forskning og undervisning

Prioriterte strategier: God oppfølging av ansatte for å sikre tid til undervisningsrelevant forskning. God planlegging og gjennomføring i forbindelse med fellesprosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden (GIKT)*. Samtaler med den enkelte ansatte om relevante nettverk og planlegging av forskningstid. Publisering på faglig høyt nivå.

Vurdering: Det gjenstår fortsatt en ansatt som ikke har førstekompetanse. Det er brukt tid gjennom året på å snakke om faglig nettverksbygging og ansatte har deltatt på faglige konferanser i større grad enn noen gang tidligere. *GIKT*-prosjektet har vært effektivt ledet og vil bli avsluttet med en felles publisasjon i 2016.

Et godt EVU-tilbud

Risikovurdering: Organiseringen av etter- og videreutdanning er i ferd med å finne en ny form. Det å identifisere og utvikle kurs som kan rekruttere godt er alltid en

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

utfordring. Likeså er utnyttelsen av våre ressurser et risikomoment i forhold til rekruttering, finansiering og planlegging.

Prioriterte strategier: Bidra til samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene gjennom Kompetanserådet. Fremme kurs av høy kvalitet. Samarbeide med TF om å tilby relevante kurs. Involvere hele staben i utviklingen av EVU-porteføljen.

Vurdering: Konsekvensene av de strukturelle endringene som vi spådde i fjor har vært merkbare og har gjort at mye av vår plan ikke har kunnet gjennomføres. Vi avventer å legge nye planer før vi forstår det nye spillet bedre. Vi deltar aktivt i fellessatsingen som skjer i forbindelse med kurset *Reformasjon nå!* i forbindelse med reformasjonsjubileet i 2017. Vi forsøker også å utvikle kurs mot nye grupper, slik som tros- og livssynsbetjening ved sykehus. Erfaringer vi gjør i dette arbeidet vil være viktige for hvordan vi tenker om EVU-satsningen fremover. Samtidig fortsetter vi å delta aktivt i den etablerte samarbeidsarenaen Kompetanserådet.

Organisasjon, administrasjon og økonomi

Risikovurdering: PTS sitt forhold til framtidig kirkestruktur og til fakultetet er avgjørende for hvordan seminarets virksomhet kan videreføres.

Seminaret er avhengig av god intern samarbeidskultur og ryddig administrasjon og økonomifunksjon for å kunne nå sine hovedmål. Kultur må tematiseres jevnlig og fokus holdes kontinuerlig på å ha en effektiv, vennlig og oppdatert organisering av administrative hjelpefunksjoner og økonomi.

Prioriterte strategier: 1) Samtaler med Kirkerådet, Kirkeavdelingen og TF/UiO om seminarets organisering og finansiering. 2) Arbeide kontinuerlig med god intern stabskultur og forsvarlig forvaltning ved PTS.

Vurdering:

1) Mange brikker er falt på plass i løpet av året når det gjelder organiseringen av praktisk teologi i Norge fremover. Praktisk teologi vil fortsatt inngå i cand.theol.-graden og vil forvaltes av fakultetene som tilbyr denne utdanningen. De vil samarbeide med kirken om praksiskomponentene i de praktisk - teologiske emnene. Detaljene rundt hvordan organiseringen vil ta form blir det forhandlet om senere. Finansieringen vil skje ved en overføring til Kunnskapsdepartementet og Universitetet i Oslo, men størrelsen på denne blir bestemt først neste år.

2) Arbeidet med stabskultur har vært videreført. Innspill fra de ansatte har gjort at dette arbeidet har funnet nye og bedre former, som har gitt bedre stabsdager.

Problemstillinger rundt omorganiseringen av seminaret har vært drøftet jevnlig i staben og kommunikasjonen mellom ledelse og ansatte har vært preg av åpenhet.

Rapport om sikkerhetstilstanden ved PTS

Oversikt over virksomhetens viktigste verdier/aktiva, herunder skjermingsverdig informasjon og objekter:

Tilstanden er som tidligere: PTS har få materielle verdier. Lokalene vi disponerer tilhører Universitetet i Oslo. Inventar og datamaskiner og AV-utstyr oppbevares bak låste dører, arkivmateriale i låst arkiv. Sensitivt forskningsmateriale (jfr. særlig prosjektet *Gudstjenester i konfirmasjonstiden*) oppbevares på eksterne, nedlåste harddisker.

Oversikt over de viktigste sårbarhetene, manglene og avvikene basert på:

- rapporter om uønskede hendelser (avvik): Ingen avvikshendelser i 2015.
- interne og eksterne sikkerhetsrevisjoner: Det er ikke gjort slike revisjoner i 2015.

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

- ledelsens evaluering av sikkerhetsarbeidet: Ansatte blir med litt ujevne mellomrom minnet om sikkerhetsrutiner.
- øvelser: PTS er del av UiOs brannvarslings- og øvelsesregime. Kontorsjefen på PTS er såkalt etasjeansvarlig i etasjen hvor vi har våre kontorer og undervisningsrom. Etasjeansvarlig kontrollerer brannapparater og rømningsveier en gang i måneden og melder eventuelle uregelmessigheter til UiO.
- kontroll med ev. underlagte virksomheter og leverandører: KUN følger selv opp på dette feltet. Jfr. KUNs årsrapport.
- andre forbedringsforslag: PTS er godt ivaretatt på sikkerhetssiden i og med at vi er en integrert del av UiOs system. Vi holder oss løpende kjent med informasjon om sikkerhet og beredskap fra UiO og har en egen nettside med henvisninger til informasjon fra UiO og andre relevante steder, <http://www.praktikum-pts.no/om/ressurser/statlige-sider/>. Det anses ikke som nødvendig å gjøre vesentlige endringer på dette feltet.

Del V. Vurdering av framtidssutsikter

Vi mener omorganiseringen det tas sikte på for PTS gir trygge framtidssutsikter. Det sikrer at vår oppgave videreføres innenfor en god struktur. Vi mener også at seminaret med sin samlede kompetanse er godt rustet til å bli en viktig ressurs for presteutdanningen ved Universitet i Oslo. Det er viktig at seminaret organiseres på en måte som gjør at den gode stabskulturen kan videreføres og at seminarets kompetanse med praksisnære arbeidsformer kan videreføres. Det fordrer at seminaret innenfor det praktisk-teologiske området gis innflytelse over undervisningsplanlegging og fagutvikling når det samorganiseres med Det teologiske fakultet. For den praktisk-teologiske utdanningens fremtidige relevans og troverdighet i Kirken, er det også viktig at seminaret gis rom for å foreta forsvarlig skikkethetsvurdering av studenter, at det beholdes formelle kontaktpunkter mot Kirken, og at man også i fremtiden rekrutterer lærere med erfaring fra kirkelig tjeneste.

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommmentar til årsregnskapet 2015

Praktisk-teologisk seminar får sin bevilgning fra Kirkeavdelingen (fra 2016 Avdeling for Tro, livssyn og kulturvern) i Kulturdepartementet og fører regnskap etter kontantprinsippet. Seminaret, dvs. PTS og KUN, skal gi grunnutdanning og tilby etter- og videreutdanning til prester og andre kirkelig ansatte.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og instruks i tildelingsbrev, og i samsvar med den interne økonomiinstruksen for seminaret. Vi mener seminarets regnskap er oversiktlig og gir et dekkende bilde av bevilgninger, utgifter og inntekter.

Samlet bevilgning til utgifter for 2015 var på 13.353.000. Mindreutgiften ble på 1.263.994. Samtidig ble det innhentet 656.481 mindre i inntekter enn inntektskravet på 1.924.000. Samlet mindreutgift, som det blir søkt om overføring til 2016 for, ble dermed 618.513.

Utbetalingen til lønn og sosiale avgifter var på 9.025.832 (refusjoner 42.074) mot 9.010.084 i 2014 (refusjoner 107.897). Dette er om lag fem prosent mindre enn budsjettet hadde lagt opp til. Dette skyldes dels en litt romslig budsjettering, dels liten lønnsøkning i 2015.

Lønnsandelen av totale utgifter er på 75 %. Dette er tilfredsstillende. I dette inngår også honorarer til eksterne forelesere og veiledere. Disse utbetalingene varierer med antall studenter.

Inntekten var på til sammen 1.267.518 i 2015 (1.486,953 i 2014.) Ca. 65 % av inntektene har i 2015 kommet fra tilskudd og overføringer til forskning og videreutdanning (hovedsakelig fra NFR og statlige virksomheter). Resten er salg av ulike publikasjoner, undervisningsoppdrag/kurs og leieinntekter.

Se under for mer detaljert forklaring angående virksomhetsregnskapet.

Riksrevisjonen var på revisjonsbesøk hos seminaret 11.9. og 19.10. Revisjonsrapport er ennå ikke mottatt, men revisjonen hadde ikke umiddelbare kommentarer etter besøket. Vi har vært i kommunikasjon om noen unøyaktigheter i regnskapet (jf. tabellene under).

Solveig Fiske
Styreleder

Sivert Angel
Rektor

Virksomhet: G7 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2015

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merutg. (-) mindreutg.
0340	Driftsutgifter	01	Drifts- utgifter		13 353 000	12 078 006	1 274 994
<i>Sum utgiftsført</i>					13 353 000	12 078 006	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3340	Driftsinntekter	01	Drifts- inntekter		1 924 000	1 267 519	-656 481
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			18 976	
5700	Arbeidsgiver- avgift	72	Arbeidsgiv eravgift			943 947	
<i>Sum inntektsført</i>					1 924 000	2 230 441	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						9 847 564	
Kapitalkontoer							
60075001	Norges Bank KK /innbetalinger					1 203 673	
60075002	Norges Bank KK/utbet.					-11 280 153	
703885	Endring i mellomv. med statskassen					228 916	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201512)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
703885	Mellomværen de med statskassen				-2 112 050	-2 340 965	228 916

Note A

Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
03140	588 000	12765 000	13 353 000
334 001		-1 924 000	-1 924 000

Note B

Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Merutgift(-)/ mindre utgift	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
034001	618 513		618 513	638 250	618 513

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2015

	Note	201512	201412
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	823 312	1 060 932
Salgs- og leieinntekter	1	444 207	426 021
Andre inntekter	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter</i>		1 267 519	1 486 953
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	9 067 906	9 010 084
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-42 074	-107 897
Utbetalt til investeringer	3	0	0
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	3 052 174	2 820 045
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>		12 078 006	11 722 232
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		10 810 487	10 235 279
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader		0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		943 947	924 715
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		18 976	18 402
1633 Nettoordning, statlig merverdiavgift		0	
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		962 922	943 117
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		9 847 564	9 292 162
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		31.12.2015	01.01.2015
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-375 889	-434 980
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-1 736 161	-1 905 985
Sum mellomværende med statskassen		-2 112 050	-2 340 965

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Kontrollsum:

9 847 564

9 847 564

0

Note 1

Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2015

	201512	201412
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra Norges forskningsråd	225000	278 923
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	541 400	692 002
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	19 000	32 500
Gaver og gaveforsterkninger	37 912	57 507
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	823 312	1 060 932
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer, avgiftsfri	135 936	125 012
Eksterne refusjonsinntekter (for eksempel bidragsforskning)	273 272	266 009
Hus-/fremleieinntekter, egne/andre leide bygg	35 000	35 000
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	444 207	426 021
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
<i>Sum innbetaling av finansinntekter</i>	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	1 267 519	1 486 953

Note 2 Utbetaling til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2015

	201512	201412
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	7 237 126	7 115 787
Arbeidsgiveravgift	943 947	924 715
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	886 833	969 582
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	9 067 906	9 010 084
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepensjoner og andre refusjoner	42 074	107 897
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	42 074	107 897
Antall årsverk:	x	x

Note 4 Andre utbetalinger til drift 2015

	201512	201412
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	677 935	615 619
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	0	0
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	8 236	6 875
Mindre utstyrsanskaffelser	187 731	165 965
Leie av maskiner, inventar og lignende	0	0
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	560 322	690 854
Reiser og diett	801 974	590 346
Øvrige driftsutgifter (*)	815 977	750 387
Sum andre utbetalinger til drift	3 052 174	2 820 045

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2015

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201512 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	201512 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Kasse og bank	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	0	0	0
Skyldig skattetrekk	-375 889	-375 889	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 736 161	-1 736 161	0
<i>Sum</i>	-2 112 050	-2 112 050	0
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	-2 112 050	-2 112 050	0

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Rammer og resultater 2015

2015	Budsjettrammer 2015	Kontantregnskap 2015	
Kap. 0340, post 01 Driftsutgifter	13 353 000	12 078 005,84	1 274 994,16
Kap. 3340, post 01 Driftsinnt.	-1 924 000	-1 267 518,88	-656 481,12
Netto	11 429 000	10 810 486,96	618 513,04
Totalt mindreforbruk 2015			618 513,04

	Rammer PTS	Regnskap PTS	
Kap. 0340, post 01 Driftsutgifter	8 359 500	7 166 983,05	1 192 516,95
Kap. 3340, post 01 Driftsinnt.	-1 500 000	-927 209,28	-572 790,72
Netto	6 859 500	6 239 773,77	619.726,23
Totalt mindreforbruk 2015			619.726,23

	Rammer KUN	Regnskap KUN	
Kap. 0340, post 01 Driftsutgifter	4 993 500	4 911 022,79	82 477,21
Kap. 3340, post 01 Driftsinnt.	-424 000	-340 309,60	-83 690,40
Netto	4 569 500	4 570 713,19	-1 213,19
Totalt merforbruk 2015			-1 213,19

Artsregnskap

Art		Kontant PTS	Kontant KUN	Samlesummer
3	Salgs- og driftsinntekter	-927 209,28	-340 309,60	-1 267 518,88
31	Salgsinntekter, avgiftsfri	-135 130,75	-805,00	-135 935,75
32	Salgsinntekter, utenfor avgiftsomr.	-155 381,53	-117 890,04	-273 272,57
34	Inntekt fra tilskudd og overføringer	-636 697,00	-186 614,56	-823 311,56
36	Leieinntekt og annen driftsinntekt		-35 000,00	-35 000,00
5	Lønn og godtgjørelser	5 871 109,69	3 154 722,37	9 025 832,06
50	Lønn fast ansatte	4 528 205,77	2 703 095,01	7 237 125,88
53	Annen oppgavepliktig godtgj.	604 264,24	216 949,97	821 214,21
54	Arbeidsgiveravgift	714 802,67	229 144,20	943 946,87
58	Offentlige ref. vedr arbeidskraft	-356,00	-41 718,00	-42 074,00
59	Annen personalkostnad	24 193,01	41 426,09	65 619,10
6	Annen driftskostnad	774 412,70	1 347 220,08	2 121 632,78
63	Kostnader lokaler	11 600,00	666 334,50	677 934,50
65	Verktøy, inventar og driftsmat.	111 721,16	76 009,56	187 730,72
66	Reparasjon og vedlikehold	3 050,00	5 185,88	8 235,88
67	Kjøp av fremmede tjenester	234 654,06	325 667,55	560 321,61
68	Kontorrek., bøker, møter og kurs	388 327,16	231 827,41	620 154,57
69	Telefon, porto o.l.	25 060,32	42 195,18	67 255,50
7	Annen driftskostnad fortsatt	521 460,66	409 080,34	739 771,68
71	Kostn. og godtgj. reiser, diett bil ol.	470 728,34	331 245,53	801 973,87
73	Slag, reklame, representasjon	17 862,02	37 638,36	55 500,38
74	Kontingent og gave	27 160,26	33 019,12	60 179,38
75	Forsikring, garanti, service	5 116,46	6 898,26	12 014,72
77	Annen kostnad	593,58	279,07	872,65
SUM	SUM	6 239 773,77	4 570 713,19	10 810 486,96

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

Seminaret (PTS + KUN) har i 2015 disponert kr. 13.353.000 under **kap. 0340 Post 01 Driftsutgifter**. Seminaret fikk et inntektskrav knyttet til virksomheten under **kap. 3340, post 01 Ymse inntekter** pålydende 1.924.000.

Opprinnelig basistildeling under kap 0340 var i følge departementets tildelingsbrev på kr. 12.754.000. I brev av 25. mars 2015 ble overførte midler fra 2014 tildelt (588.000). Tildelingen ble da totalt 13.342.000 kroner. 16. oktober 2015 ble tildelingen korrigert på grunnlag av lønnsøkninger og økt med 11.000 til 13.353.000. Inntektskravet under kap. 3340, post 01 på kr. 1.924.000 ble ikke endret gjennom året. Nettobeløpet til disposisjon har dermed vært totalt 11.429.000. Seminaret ble gitt anledning til merforbruk på post 01 mot tilsvarende merinntekt på kap. 3340.

Opprinnelig fordeling mellom PTS og KUN ga PTS en budsjetttramme på post 0340 på kr 7.993.000 og et inntektskrav på 1.500.000. KUN fikk en budsjetttramme på 4.761.000 og et inntektskrav på 424.000. Etter sist korrigerte tildeling fikk PTS en tildeling på 8.359.500 og KUN 4.993.500. Inntektskravene for det to enhetene ble ikke endret gjennom året.

I budsjettet som ble lagt inn i regnskapssystemet, la PTS opp til et forbruk på 7.518.237 og en inntekt på 885.269. PTS-budsjettet ble ikke formelt revidert i løpet av året. KUN budsjetterte med et forbruk på 4.889.000 og en inntekt på 323.000. KUN reviderte heller ikke budsjettet i 2015. I regnskapsrapporten til departementet per august 2015 ble det rapportert et forventet forbruk for PTS og KUN på 12.394 tusen totalt og inntekter på totalt 1.153 tusen.

Resultatet for 2015 viser et samlet forbruk på kap. 0340 post 01 på kr. 12.078.005,84 (7.166.983,05 hos PTS og 4.911.022,79 hos KUN) det vil si 97,45 % av det som var forventet i august.

Inntektene på kap. 3340 (ekskl. refusjon av syke- og foreldrepenger) var per 31.12.15 på kr. 1.267.518,88 hvorav kr. 927.209,28 er ført som inntekter ved PTS, og kr. 340.304,60 ved KUN. (Refusjon av syke- og foreldrepenger, var på 42.074 (hvorav 396 hos PTS og 41.718 hos KUN.)

Av forbruket pr. 31.12.15 (12.078.005,84) var kr. 5.871 109,69 lønn og godtgjørelser for PTS og 3.154 722,37 lønn og godtgjørelser for KUN. (Samlet kr. 9.025.832,06 inkl. aga.) Det er en økning på 1,39 % fra 2014.

Det ble benyttet kr. 1.295.873,36 på varer og tjenester ved PTS og kr. 1.756.300,42 ved KUN. (Samlet kr. 3.052.173,78.) Det betyr at dette forbruket har økt med 8,23 % siden 2014.

Inntekter ved Det praktisk-teologiske seminar (til sammen 927.209,28) er:
Salgsinntekter: Salg av Nytt norsk kirkeblad: 115.218,75 og salg fra skriftserien: 19.912. Eksterne refusjoner: Refusjon av utgifter til kapellet fra TF: 6.505,23 og innbetaling fra Norgesuniversitetet (via TF) 46.000. Undervisningsinntekter: Tre undervisningsoppdrag totalt 63.154,82. Tilfeldige inntekter: Deltakerbetaling Jervellseminaret 22.000, studentegenandel ekskursjoner 16.000, betaling for boka Gudstjeneste på ny samt overskudd fra uttatt valuta: 1.721,48. Tilskudd fra NFR: Innbetaling fra interimskonto ifb Sanselighetsprosjektet (forsinka) 225.000. Tilskudd fra andre statlige virksomheter: Fra TF til for doktorander som har disputert de to siste

ÅRSRAPPORT 2015 - DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

årene 85.697.316.000 til prosjektet «Gudstjenester i konfirmasjonstiden». Tilskudd fra org. og stiftelser: Støttet til Jervellseminaret fra Bergensfondet 10.000.

Ved KUN fordeler inntektene (totalt 340.309,60) seg slik: Salg av årbok 805. Undervisningsinntekter: 58.851 ifbm kurset «Diakoni og ledelse i kirke og samfunn», 12.480 ifbm kurs for nye prester og 11.544,04 andre undervisningsinntekter. Tilfeldige inntekter: Kurs for utenlandske medarbeidere 10.000, årbok 3.000, div. refusjoner/innbetalinger totalt 22.015. Tilskudd fra andre statlige virksomheter: Kurs for utenlandske medarbeidere 107.500 og salmeprosjektet 32.202,56. Tilskudd fra org. og stiftelser: Til prosjektet «Konfirmasjon 2013» 9.000. Offer til KUN 37.912. Husleieinnbetaling fra Kirkens nødhjelp 35.000.

Totalt er det altså benyttet kr. 12.078.005,84 (inkl. aga.) ved PTS og KUN i 2015 og ymse inntekter i 2015 ekskl. refusjon av sykepenger er på kr. 1.267.518,88. Seminaret kan dermed vise til et samlet mindreforbruk på kr. 618.513,04 kroner (hvorav mindreforbruk 619.726,23 hos PTS og merforbruk 1.213,19 hos KUN).

Vi ber departementet om overføring av det underforbrukte beløpet, 618.513, til neste budsjettermin.

Det er ut over dette ikke registrert store uregelmessigheter i driften av Det praktisk-teologiske seminar eller Kirkelig utdanningscenter i nord pr. 31.12.15. Det er heller ikke registrert behov for ompostering av feilaktige posterings ved utgangen av 2015, da nødvendige omposteringer er gjort fortløpende.

Regnskapet for Kap 0340 og Kap 3340 post 01 viser da som følger:

Tildelt basisbevilgning 2015 (opprinnelig)	kr.	12.754.000
+ overført på bakgrunn av regnskapsresultatene i 2015	kr.	588.000
+ lønnskorrigering	kr.	11.000
<hr/>		
Totalt tildelt 2015 under Kap 0340 post 01	kr.	13.353.000
Inntektskrav 2015 under Kap 3340 post 01	kr.	-1.924.000
		<u>11.429.000</u>

<u>Regnskap 2015 under Kap 0340 post 01</u>	kr.	12.078.005,84
<u>Inntekter under Kap 33401 post 01</u>	kr.	-1.267.518,88
	kr.	<u>10.810.486,96</u>

Mindreforbruk **kr. 618.513,04**